

GOVORI I POZDRAVI NA SVEČANOM OTVARANJU 65. TEOLOŠKO-PASTORALNOG TJEDNA 21. SIJEČNJA 2025.

MONS. DRAŽEN KUTLEŠA

Nadbiskup zagrebački i metropolit, veliki kancelar Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Draga braćo i sestre, sudionici ovogodišnjeg Teološko-pastoralnog tjedna!

1. S velikom radošću i zahvalnošću pozdravljam vas okupljene na 65. Teološko-pastoralnom tjednu, koji nam ove godine donosi iznimno aktualnu i izazovnu temu: »Kršćanska nada u vremenu beznađa«. Zahvaljujem Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na ustrajnoj organizaciji ovog važnog skupa kojim se već desetljećima njeguje tradicija razmatranja i dijeljenja aktualnih teoloških i pastoralnih pitanja i iskustava.

Ove godine, u kontekstu Redovitog jubileja 2025., poruka kršćanske nade postaje središnjom porukom teoloških i pastoralnih aktivnosti Crkve i njezinih institucija, pozivajući nas da proširimo obzore vjere. Naslov ovog skupa sugerira da je kršćanska nada alternativa beznađu, koje se, nažalost, sve češće doživljava kao trajno stanje u suvremenom svijetu. Naše vrijeme obilježeno je beznađem koje proizlazi iz pretjeranog oslanjanja na materijalni napredak i vanjske čimbenike – tehnologiju, znanost i društvene strukture – koji, unatoč svojim postignućima, nisu uspjeli ukloniti duboku ljudsku tjeskobu, neizvjesnost i strah. Beznađe je, u svojoj srži, duhovno stanje koje nastaje ondje gdje nedostaje Božje prisutnosti. Čovjek bez Boga često ostaje prazan i nesiguran, suočen s neizvjesnom budućnošću. U tom kontekstu valja oživjeti značenje kršćanske nade – ne samo kao unutarnje utjehe, nego kao snage koja mijenja svijet kako bismo s prorokom Izaijom mogli reći: »Al' onima što se u Jahvu uzdaju snaga se obnavlja, krila im rastu kao orlovima, trče i ne sustaju, hode i ne more se« (Iz 40,31).

2. Kršćanska nada nije puko iščekivanje boljeg sutra. Ona je dar Duha Svetoga, čvrsto povjerenje u Božju vjernost i vječni plan ljubavi. Nada nas

usmjerava prema budućnosti koja nije neizvjesna, nego zajamčena u Kristu. Nije to bijeg od svakodnevice, nego njezino duboko razumijevanje: u svakoj patnji, borbi i nesigurnosti kršćanin nalazi poziv na pouzdanje u Boga.

Papa Franjo, u buli *Spes non confundit*, kojom je proglasio Redoviti jubilej 2025., ističe da znakovi vremena odražavaju ljudsku čežnju za Božjom prisutnošću i pozivaju na preobrazbu u znakove nade (br. 7). Upravo u toj čežnji, koja je zapisana u ljudsku narav i koju jedino Bog može ispuniti, krije se put prema punini života.

Papa Benedikt XVI. to je izrazio riječima: »Prava, velika čovjekova nada, koja opstaje unatoč svim razočaranjima, može biti samo Bog – Bog koji nas je ljubio i ljubi nas ‘do kraja’, sve dotle ‘dok se sve ne ispuni’ (Iv 13,1 i 19,30). Onaj koga ljubav dotakne počinje shvaćati što ‘život’ stvarno jest« (*Spe salvi*, 27). Kršćanska nada nas ne tješi nekim obećanjem buduće domovine u kojoj će biti zadovoljena naša težnja za pravednošću. Već sada, u ovom životu, svoju domovinu prepoznavamo u darovanoj Božjoj ljubavi koja je razlivena u našim srcima. Kada znamo da je Bog već pobijedio, svaki trenutak straha, boli i nesigurnosti postaje prilika za svjedočenje vjere i Božje ljubavi u svijetu koji toliko žudi za pravdom i mirom.

3. U svijetu koji često ostavlja dojam da su radost i mir nedostižni kršćanska nada nudi djelotvornu snagu, ukorijenjenu u Kristovoj pobjedi nad smrću, snagom koja nas poziva na aktivno svjedočenje Božje ljubavi. To svakodnevno znači donositi ljubav, milosrđe i pravdu tamo gdje su najpotrebniji. Kršćanin koji živi nadu nije samo promatrač; on je protagonist, osoba koja vjeruje da Bog se koristi našim rukama i srcem za izgradnju boljeg svijeta.

Čest razlog zbog kojeg i mnogi vjernici gube nadu jest patnja. Bol, siromaštvo, bolest, smrt, prirodno nas preplavljaju osjećajem beznađa. No, upravo ovdje kršćanska nada pokazuje svoju istinsku snagu. Ona nas vodi kroz trpljenje podsjećajući nas na Kristov križ, koji nije završio smrću, nego uskrsnućem.

Na koncu, poruka kršćanske nade poziv je na zajedništvo i odgovornost prema drugima. U svijetu u kojem su podjele duboke kršćanska nada poziva nas na izgradnju mostova. Ona nas podsjeća da je svaki čovjek stvoren na sliku Božju i da je pozvan sudjelovati u obnovi svijeta. Zajedništvo koje gradimo mora biti odraz Božje ljubavi, zajedništvo koje prihvaća različitosti, ali ostaje ukorijenjeno u Istini. Da bi naša nada bila autentična, poseban naglasak stavljam na potrebu unutarcrkvenog zajedništva, koje treba čuvati »dobre savjesti« kako ne bismo poput Aleksandra kovača iz Druge poslanice Timoteju (4,14) nepotrebno unosili zlo protivljenja i razdora.

4. Ovih ćemo dana zasigurno čuti mnoge vrijedne misli i promišljanja o nadi. Neka ovaj skup bude prilika da bogoslovnu krepost nade približimo svakom vjerniku. Molitva, rad i trpljenje te promišljanje o posljednjem sudu i Kristovu ponovnom dolasku u perspektivi nade samo su neka »mjesta« učenja i odjelotvorenja nade na koja nas upućuje enciklika *Spe salvi*.

Svjestan da preobrazba znakova vremena u znakove nade može doći samo iznutra, iz ljudskog srca koje je sposobno ljubiti i prepoznati ljepotu svijeta unatoč mnogim iskušenjima, želim izraziti nadu da će ovaj skup, uz Božju pomoć, donijeti plodove ne samo u teološkim i pastoralnim raspravama nego i u svakodnevnom svjedočenju naše vjere. Molimo Gospodina da nam udijeli snagu kako bismo i sami postali svjetlo nade onima koji su u tami.

Neka Bog blagoslovi ovo naše okupljanje i neka plodovi ovog Tjedna budu na korist Crkvi i društvu!

Hvala vam i neka vam ovaj susret bude plodonosan i ispunjen nadahnućima!

MONS. GIORGIO LINGUA

Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj

Poštovani dekane, [...]

čast mi je i radost što sam i ove godine ovdje kako bih vas srdačno pozdravio u povodu 65. Teološko-pastoralnog tjedna poticajnog naziva »Kršćanska nada u vremenu bez nade«.

Živimo u vremenu u kojem se čini da izazovi koji nas okružuju nadilaze svaku izvjesnost, no kršćanin je ipak pozvan biti svjedokom nade koja ne razočarava (Rim 5,5), ukorijenjene u obećanju Uskrsloga. Zašto nada nikada ne razočarava? Jer to nije ideja, stanje duha, ne temelji se na povoljnim okolnostima, već na nepokolebljivom povjerenju u ljubav i Božje obećanje, čak i u najtežim i naizgled beznadnim trenucima.

Kršćanska nada je osoba, ima lice i ime: to je sam Isus, Uskrsli kada sunce sija, Razapet kada je tama svuda oko nas, ali uvijek je isti Isus. Papa Franjo je to rekao na svoj specifičan slikovit način: »Nada nije koncept, nije stanje uma, nije mobitel, nije torba koju možete kupiti. Nada je osoba. Ime joj je Isus« (Opća audijencija, 20. rujna 2017).

Ove godine, dok slavimo Svetu godinu s temom »Hodočasnici nade«, na poseban smo način pozvani razmišljati o tome kako ta nada može upravljati naše osobno i zajedničko putovanje. Hodočasnik je onaj koji, unatoč poteškoćama i neizvjesnostima putovanja, svoj pogled drži čvrsto usmjeren prema

odredištu, potaknut vjerom i potkrijepljen povjerenjem u Boga. Kao Crkva i mi smo pozvani živjeti i svjedočiti tu dinamiku: biti hodočasnici nade, očiju usmjerenih prema Sjevernjači, Isusu, u svijetu koji često gubi svoj put.

Katolički bogoslovni fakultet predstavlja povlašteno mjesto gdje se kršćanska mudrost ne samo proučava nego i utjelovljuje. Kršćanska mudrost pozvana je pokazati da kršćanska nada nije nejasna utopija, već svakodnevno iskustvo.

Koja je naša uloga pastira, odgojitelja i vjernika? Odgovor je jednostavan i dubok: biti muškarci i žene nade znači biti autentični i vjerodostojni svjedoci jer, kako je podsjećao sveti papa Pavao VI., »suvremeni čovjek radije sluša svjedoke nego učitelje« (*Evangelii nuntiandi*, 41).

Neka nas Gospodin sve učini navjestiteljima nade, vjerodostojnim svjedocima evanđelja, kako bi riječi koje naviještamo imale odjeka u životima onih koje susrećemo. Rad ovog Tjedna povjeravam vodstvu Duha Svetoga kako bi Crkvi i svijetu bila izvor nadahnuća i svjetla.

Zahvaljujem vam na pozivu i svima želim uspješan nastavak rada.

PROF. DR. SC. TOMISLAV JOSIP MLINARIĆ

Prorektor za inovacije, transfer tehnologije i suradnju s gospodarstvom Sveučilišta u Zagrebu

Na početku 65. Teološko-pastoralnog tjedna posebna mi je čast uime rektora Sveučilišta u Zagrebu i u svoje osobno pozdraviti: mons. Dražena Kutlešu, zagrebačkoga nadbiskupa, velikoga kancelara Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i predsjednika Hrvatske biskupske konferencije, sve prisutne nadbiskupe i biskupe, uzoritoga gospodina kardinala Josipa Bozanića, donedavnoga zagrebačkog nadbiskupa i velikoga kancelara, mons. Giorgia Linguu, apostolskoga nuncija u Republici Hrvatskoj, prof. dr. sc. Željka Tanjića, rektora Hrvatskoga katoličkoga sveučilišta, sve prisutne dekane hrvatskih sveučilišta, profesorice i profesore Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i ostalih fakulteta u Republici Hrvatskoj i sve cijenjene sudionike.

Zadovoljstvo mi je danas biti s vama na skupu koji već desetljećima pridonosi akademskoj i duhovnoj kulturi našega Sveučilišta i ukupnom razvoju našega društva, i koji nam u isto vrijeme pruža priliku za dublje promišljanje o važnim temama koje oblikuju našu stvarnost.

Ovogodišnji naslov skupa, »Kršćanska nada u vremenu beznađa«, upućuje na izazove s kojima se suočavamo u današnje vrijeme. Svijet u kojem ži-

vimo obilježen je ekonomskom nesigurnošću, društvenom polarizacijom i sve izraženijim osjećajem neizvjesnosti ili bespomoćnosti. Upravo je stoga važno isticati da svaka nova kriza, koliko god izazovna bila, nosi i priliku za rast i preobrazbu. Snaga nade neraskidivo je povezana s vizijom budućnosti, a kroz otvoren i konstruktivan dijalog, zajedničko djelovanje i stvaranje novih oblika solidarnosti moguće je izgraditi temelje za društvo koje će biti obilježeno povjerenjem, međusobnim poštovanjem i trajnim vrijednostima.

U tom kontekstu važnost Teološko-pastoralnog tjedna nije samo u njegovoj bogatoj i dugogodišnjoj tradiciji nego i u njegovu doprinosu povezivanju različitih duhovnih i znanstvenih perspektiva.

Zahvaljujem domaćinima na toploj i srdačnoj dobrodošlici i svim organizatorima na izuzetnom trudu koji su uložili kako bi ovaj Tjedan bio uspješan.

Želim vam svima plodonosan rad tijekom ovoga Tjedna.

Hvala vam!

PROF. DR. SC. MARIO CIFRAK

O. d. dekana Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Uzoriti gospodine, preuzvišena gospodo, poštovani sudionici 65. Teološko-pastoralnog tjedna,

Ad theologiam promovendam, pismo pape Franje govori o teologiji koja ljubi narod i nosi pastoralni pečat (*theologia popularis, sigillum pastorale*).

Povlasticu ima znanje onoga što se zove *sensus communis* naroda i koji je *locus theologicus*, gdje postoje tolike slike Boga, koje često ne odgovaraju licu kršćanskog Boga, koji je samo i uvijek ljubav.

Teologija služi evangelizaciji Crkve, vjeri koju treba prenijeti da vjera postane kultura, tj. mudri etos naroda Božjeg/ponuda (*oblatio*) svima ljudske ljepote koja očovječuje.

Teologija je kultura pitanja. Problem teodiceje mora se, kako ju razumije Johann Baptist Metz, postaviti kao pitanje patnje drugih i kao osobno doživljena prošla patnja drugih. Za teodicejsko pitanje, osnovno teološko pitanje – a teologija je kultura pitanja, a ne odgovora – nije »Tko me spašava?«, nego »Tko spašava tebe?«

Papina bula za Jubilejsku godinu polazi od Poslanice Rimljanima »Spes non confundit« (Rim 5,5: *he de elpis ou katishynei*). Taj redak nadalje govori o ljubavi Božjoj koja je »razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan«. Ljubav je Božja odlika, i nada je Božja odlika.

Središnja tema Rim 5,1-11 je pomirenje. Njegove dimenzije proizlaze iz kontrasta:

- grješnici su opravdani (Rim 5,8sl.).
- bezbožnici (Rim 5,6) primaju Božju ljubav.
- Božji neprijatelji (Rim 5,10sl.) doživljavaju mir Božji (Rim 5,1).

Pomirenje (*he katallage*) je pojam političke etike Grčke i Rima. Grčka riječ znači promjenu: rat postaje mir, neprijateljstvo postaje prijateljstvo. To je teologija nade. Nada ne postiđuje. To je važno pitanje jer kulturne vrijednosti časti i srama nalaze središnje mjesto u različitim novozavjetnim tekstovima artikulacije kristologije. Općenito je prihvaćeno da je raspeće bio jedan, ako ne i najnećasniji oblik pogubljenja u doba Rimskog Carstva. Bila je to strašna smrt i kao takvu su je doživljavali Grci, Rimljani i Židovi. Žrtva bi bila svučena do gola i javno pogubljena. Ta javna dimenzija smrti bila je posebno ponižavajuća. Tako su se novozavjetni autori suočili s izazovom činjenice raspeća i njegove nećasne prirode.

Izlaz iz zla je, prije svega, promjena gledišta, radikalna promjena u Božjoj slici; i, drugo, nasljedovanje raspetog Boga, koji je ranjiv i ponizuje se da bi uzvisio drugoga. Suoćen s pogreškom, prijestupom, pa čak i zlom, Bog ne djeluje zahtijevajući naknadu ili zadovoljštinu: jednostavno ne trebaju mu. Suoćen sa zlom, barem iz ovog kršćanskog tumačenja, Bog pati, stenje, poistovjećuje se sa žrtvama, ponizuje se, prazni se od svakog zahtjeva i nudi pomirenje i prijateljstvo ljubeći grešnike (Rim 5,8). To može ostvariti samo onaj čovjek koji se također tako ponaša i oponaša Isusova Boga.

Ne postoji Bog u sebi koji nije Bog za nas, nema vječnosti ljubavi bez ljubavne priče o Isusu Kristu prema ljudima (u čovječanstvu). To je bolja nada po kojoj se približujemo Bogu (Heb 7,19). Bolja je za nas, jer se on približio nama, postao je čovjekom i govorio nam ljudskim jezikom. Neka i naš govor bude bolji, bolja teologija na ovom 65. Teološko-pastoralnom tjednu koji započinje svoj rad.

BRZOJAV SUDIONIKA 65. TEOLOŠKO-PASTORALNOG TJEDNA
SVETOMU OCU FRANJI

Sveti Oče!

Na tragu Vaših jubilejskih poticaja naš ovogodišnji 65. Teološko-pastoralni tjedan odvija se na temu »Kršćanska nada u vremenu beznađa«. Tijekom triju dana ovog znanstveno-pastoralnog skupa, koji se održava u duhu sinodalnosti i interdisciplinarnosti, nastojat ćemo kao pravi »hodočasnici nade« osvijetliti važnost te bogoslovne kreposti u današnjem vremenu. Želja nam je osvijetliti različite oblike nade i ponuditi pastoralne smjernice za promicanje i oživotvorenje istinske kršćanske nade u našim mjesnim Crkvama i župnim zajednicama.

Nada kao kršćanska krepost ohrabruje jer je ona u svojoj biti poruka Božje ljubavi upućena svakom čovjeku. Apostol Pavao jasno govori o nadi koja ne razočarava, ne postiđuje, ne zavarava »jer ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan« (Rim 5,1-2.5). Kršćanska tradicija ističe da je nada bogoslovna krepost i izričaj težnje za srećom što ju je Bog stavio u srce svakoga čovjeka te nas njome čuva od malodušja, podržava u svim časovima napuštenosti i širi srce u iščekivanju vječnog blaženstva. Stoga, duboko osvjedočeni da kršćanska nada ne znači nijekanje i uljepšavanje dubokih egzistencijalnih problema ljudi današnjice, ovim skupom želimo pridonijeti odlučnom suočavanju sa svime što čovjeka obeshrabruje, što ga čini nesretnim, što mu otežava radostan hod kroz život.

Za razliku od poticanja na puki životni optimizam koji je varljivo iščekivanje boljeg sutra, vjernicima i svim ljudima dobre volje želimo progovoriti o nadi koja je dar Duha Svetoga i koja usmjerava prema budućnosti koja nije neizvjesna, nego zajamčena u Kristu. Svjesni smo da mnoge krize, osobne i društvene, izviru iz funkcionalnog shvaćanja nade, iz praznih obećanja zemaljskog raja, iz ponuda koje nisu u skladu s Božjom riječi, pa ne iznenađuje da tako shvaćena nada obiluje strahom pred sadašnjošću i budućnošću. Upravo zato, potaknuti smjernicama iz bule *Spes non confundit* kojom proglašavate Redoviti jubilej 2025. godine, u ovim izazovnim vremenima želimo pozvati pojedince, Crkvu i društvo na svjedočanstvo nade koja izvire iz evanđelja i osobnog susreta s Kristom i koja ima snagu donijeti svjetlo u tami i mir usred nemira i nevolja.

Na tragu Vaših nastojanja da kao Crkva oduševimo druge nadom, ne želimo biti samo upravitelji sadašnjosti nego proroci i graditelji budućnosti, muškarci i žene oduhovljeni nadom i sposobni prebroditi i najtamnije noći.

Sveti Oče, Vaše riječi i primjer trajno nas nadahnjuju da budemo nositelji svjetla i utjehe u našem svijetu punom izazova. Dok mi, hrvatski biskupi, svećenici, đakoni, redovnici i redovnice te vjernici laici iz Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine, kao i iz drugih krajeva Europe, na ovogodišnjem 65. Teološko-pastoralnom tjednu u organizaciji Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu zajedno tražimo putove nade u svijetu beznađa, s nadom očekujemo Vašu očinsku podršku i blagoslov za plodonosan rad kako bismo i nadalje bili navjestitelji Radosne vijesti i svjetlonoše nade. A mi u svoje molitve uključujemo Vas, sve biskupe i prezbitere kao i cijelu Crkvu. Neka Vam ove napisane riječi prenesu zahvalu Crkve u hrvatskom narodu, koji Vam i ovom prilikom, po uzoru na njezina istaknutog pastira, blaženog Alojzija Stepinca, izražava svoju sinovsku odanost i odlučnu vjernost.

✠ Dražen Kutleša, zagrebački nadbiskup,
veliki kancelar KBF-a